

**ЗГІДНО
З ОРИГІНАЛОМ**

Міністерство освіти і науки України

Малинський фаховий коледж

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні педагогічної
ради від 29.08.2024 р.
Протокол №1

ВВЕДЕНО В ДІЮ
наказом директора
коледжу від 30.09.2024 р.
№ 145

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В МАЛИНСЬКОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ
(нова редакція)**

Положення про організацію освітнього процесу в Малинському фаховому коледжі розроблено на підставі Типового положення про організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти та Положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 02.05.2023 № 510 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26 червня 2023 р. за № 1054/40110.

Положення регламентує основні аспекти організації та проведення освітнього процесу в Малинському фаховому коледжі

Окремі питання організації освітнього процесу уточнені та деталізовані іншими Положеннями, що діють в коледжі.

Розроблено робочою групою у складі:

Голова робочої групи:

заступник директора з навчальної роботи Лариса КОВАЛЬЧУК .

Члени робочої групи:

методист коледжу Олена ШЕМЕТ

завідувач навчальної лабораторії Юрій ЯЦЕНКО

Погоджено:

завідувачі відділень Ірина БОНДАРУК, Вікторія САХНЮК

голова студентської ради Аліна РАКОВА

З М І С Т

1. Загальні положення.....	4
2. Загальні засади організації освітнього процесу.....	6
3. Форми здобуття освіти.....	7
4. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять.....	9
5. Внутрішній моніторинг якості освіти.....	13
6. Практична підготовка здобувачів освіти.....	13
7. Планування освітнього процесу та вимоги до освітньої діяльності.....	14
8. Оцінювання та визнання результатів навчання.....	16
9. Мова освітнього процесу.....	18
10. Академічна мобільність.....	20
11. Бюджет часу та можливості здобувача освіти.....	20
12. Документи про освіту здобувачів освіти.....	22

I. Загальні положення

1.1. Положення про організацію освітнього процесу в Малинському фаховому коледжі (далі - Положення) регламентує освітню діяльність у Малинському фаховому коледжі (далі - Коледж), затверджується колегіальним органом управління Коледжу – педагогічною радою.

1.2. Коледж самостійно вирішує питання організації освітнього процесу відповідно до законодавства.

1.3. Нормативно-правова база організації освітнього процесу в Коледжі складається з Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про повну загальну середню освіту», інших Законів та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, Типового положення про організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти та Положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти, затвердженого наказом МОН України від 02.05.2023 № 510, Статуту Малинського фахового коледжу, стандартів вищої, фахової передвищої, професійно-технічної та повної загальної середньої освіти та інших документів, що регламентують та врегульовують освітню діяльність в Коледжі.

1.4. Коледж провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям фахової передвищої освіти у межах наявної ліцензії. Коледж також має право відповідно до наявних ліцензій забезпечувати здобуття повної загальної (профільної) середньої освіти професійного та академічного спрямування, професійної (професійно-технічної) освіти, початкового рівня (короткого циклу) та/або першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Коледж здійснює освітню діяльність у сфері вищої освіти відповідно до Закону України "Про вищу освіту" та державних стандартів вищої освіти.

Коледж здійснює освітню діяльність у сфері фахової передвищої освіти відповідно до Закону України "Про фахову передвищу освіту" та державних стандартів фахової передвищої освіти.

Коледж здійснює освітню діяльність у сфері професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до Закону України "Про професійну (професійно-технічну) освіту" та державних стандартів професійної (професійно-технічної) освіти та професійних стандартів (за наявності).

Коледж здійснює освітню діяльність у сфері повної загальної (профільної) середньої освіти відповідно до Закону України "Про повну загальну середню освіту" та державних стандартів повної загальної (профільної) середньої освіти.

1.5. Освітній процес у Коледжі – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері науки, вищої, фахової передвищої, професійно-технічної та повної загальної середньої освіти, що проводиться у Коледжі через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння,

примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які здобувають освіту (далі – здобувачі освіти), а також на формування гармонійно розвиненої особистості з активною громадською позицією.

Освітній процес базується на принципах науковості, гуманізму, демократизму, пріоритетності загальнолюдських духовних цінностей, студентоцентризму, єдності, наступності та безперервності, гнучкості, прогностичності, національної спрямованості, міжнародної інтеграції, незалежності від втручання будь-яких політичних партій, інших громадських та релігійних організацій.

Освітній процес організовується з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій, механізмів і процедур навчання та орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної та академічної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку в соціально-культурній сфері, в галузях техніки, технологій, системах управління та організації праці в умовах ринкової економіки.

1.6. Підготовка здобувачів освіти здійснюється за освітньо-професійними програмами відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюються підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 07 липня 2021 року № 762) зі змінами та доповненнями.

1.7. Практична підготовка здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 02 травня 2023 року № 510.

1.8. Організаційні засади інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами за очною, заочною та дуальною формою здобуття освіти в Коледжі визначаються Порядком організації інклюзивного навчання в закладах фахової передвищої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2021 року № 1321.

1.9. Організаційні засади дуальної освіти в Малинському фаховому коледжі визначаються Положенням, розробленим на основі Положення про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 13.04.2023 року № 426.

1.10 Організаційні засади відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у Малинському фаховому коледжі та надання їм академічної відпустки, регламентуються Положенням про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які здобувають фахову передвищу, вищу освіту у Малинському фаховому коледжі та надання їм академічної відпустки, що розроблене на підставі Положення про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і

переведення осіб, які навчаються у заладах фхової передвищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 09 травня 2024 року № 653 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02 липня 2024 р. за № 993/42338) та Положення про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, та надання їм академічної відпустки (затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 07 лютого 2024 року № 134, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08 квітня 2024 р. за № 509/41854).

II. Загальні засади організації освітнього процесу

2.1. Метою освітнього процесу в Коледжіє реалізація особистісного потенціалу здобувача освіти, розвитку його дослідницьких, творчих (креативних) та інтелектуальних здібностей, задоволення потреб економіки та суспільства в компетентних фахівцях, конкурентоздатних на національному та міжнародному ринках праці, формування громадянина і патріота України.

2.2. Основними завданнями організації освітнього процесу в Коледжі є:

створення безпечного освітнього середовища для учасників освітнього процесу;

провадження освітньої діяльності, яка забезпечує формування у здобувачів освіти компетентностей та досягнення ними результатів навчання, передбачених стандартами освіти та відповідними освітньо-професійними (освітніми) програмами;

забезпечення якості освіти;

підготовка здобувачів освіти до професійної фахової діяльності відповідно до здобутої освіти;

органічне поєднання в освітньому процесі теоретичного та практичного навчання, дослідницької, творчої (мистецької, спортивної) та інноваційної діяльності;

реалізація підходів студентоорієнтованого навчання;

індивідуалізація та диференціація навчання, створення можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії та академічної мобільності здобувачів освіти;

формування особистості, цінностей та переконань здобувачів освіти, реалізація їх здібностей та обдарувань, підготовка до національного спротиву;

набуття здобувачами освіти досвіду вирішення проблем з використанням навчальних, інформаційних, наукових та культурно-мистецьких ресурсів;

забезпечення академічної доброчесності в Коледжі;

реалізація ступеневої освіти через створення інтегрованої неперервної системи відбору і підготовки здобувачів освіти за схемою «загальноосвітній навчальний заклад (ліцей, гімназія) - професійно-технічний навчальний заклад (професійний ліцей)– коледж»;

залучення роботодавців до участі в підготовці та реалізації освітньо-професійних програм, навчальних програм, спеціальностей, переорієнтація навчальних планів на збільшення частки практичної компоненти;

інтеграція Коледжу з навчальними закладами різних типів, науковими установами та підприємствами;

активне залучення до освітнього процесу і науково-дослідницької роботи вчених, виробничників, провідних фахівців організацій та установ;

удосконалення практики розроблення та реалізації електронних навчальних курсів з використанням електронних платформ, зокрема платформи iCloud та обладнання аудиторій для проведення дистанційних лекцій і телеконференцій;

забезпечення вільного багатоканального доступу до світових освітніх та наукових ресурсів через мережу Інтернет в усіх приміщеннях Коледжу;

збереження та примноження моральних, культурних, патріотичних, наукових цінностей і досягнень суспільства;

поширення знань серед населення, підвищення освітнього і культурного рівня громадян;

створення умов для здобуття якісної освіти дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування;

створення умов для здобуття освіти особами з особливими освітніми потребами.

III. Форми здобуття освіти

3.1. Формами здобуття освіти в коледжі є:

- 1) інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева);
- 2) індивідуальна (екстернатна, на робочому місці (на виробництві));
- 3) дуальна.

3.2. Очна (денна) форма здобуття фахової передвищої освіти - це спосіб організації навчання здобувачів освіти, що передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі, проведення, як правило, навчальних занять та практичної підготовки не менше 30 тижнів упродовж навчального року. Здобуття фахової передвищої та/або професійної (професійно-технічної) освіти на основі базової середньої освіти проводиться лише за денною формою здобуття освіти.

У встановленому законодавством порядку здобувачі освіти, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти, мають право відповідно до законодавства на стипендіальне забезпечення, пільги на проїзд у транспорті, поселення в гуртожитку, відстрочку від військової служби, навчання за індивідуальним графіком, тощо.

Не допускається одночасне навчання на двох освітньо-професійних програмах денної та/або дуальної форми здобуття освіти.

3.3. Заочна форма здобуття фахової передвищої освіти - це спосіб організації навчання здобувачів освіти шляхом поєднання очної форми освіти під час короткочасних сесій і самостійного оволодіння освітньо-професійною програмою у міжсесійний період.

Заочна форма здобуття вищої та/або фахової передвищої освіти передбачає проведення настановних занять, виконання лабораторних робіт, складання заліків та екзаменів, атестацію здобувачів освіти під час додаткових оплачуваних відпусток, передбачених законодавством про відпустки для осіб, які поєднують роботу з навчанням. Тривалість періоду між навчальними заняттями та контрольними заходами, як правило, не може бути меншою, ніж один місяць.

3.4. Дистанційна форма здобуття вищої та/або фахової передвищої освіти - це індивідуалізована форма здобуття освіти, яка реалізується в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому освітньому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

3.5. Мережева форма здобуття фахової передвищої освіти - це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньо-професійною програмою відбувається за участю різних суб'єктів освітньої діяльності, що взаємодіють між собою на договірних засадах.

Відповідальність за розробку, затвердження, зміст, якість, контроль за реалізацією освітньо-професійної програми за мережевою формою здобуття фахової передвищої освіти, а також за координацію суб'єктів освітньої діяльності, несе один з них відповідно до договору. Цей суб'єкт забезпечує ліцензування спеціальності із зазначенням місць провадження освітньої діяльності в інших суб'єктів освітньої діяльності.

3.6. Екстернатна форма здобуття фахової передвищої освіти (екстернат) - це спосіб організації навчання здобувачів освіти, за яким освітньо-професійна програма повністю засвоюється здобувачем самостійно (зокрема шляхом неформальної та інформальної освіти), а оцінювання результатів навчання та присудження освітньої кваліфікації здійснюються відповідно до законодавства.

Екстернатна форма здобуття фахової передвищої освіти може застосовуватись лише для акредитованих освітньо-професійних програм. Тривалість навчання за екстернатною формою здобуття освіти визначається індивідуальним навчальним планом здобувача освіти.

3.7. Здобуття фахової передвищої освіти на робочому місці - це спосіб організації навчання здобувачів освіти, який передбачає оволодіння освітньо-професійною програмою на виробництві шляхом практичного навчання, участі у виконанні трудових обов'язків і завдань під керівництвом фахівців-практиків, залучених до освітнього процесу за індивідуальним графіком. При цьому освітні компоненти можуть бути перераховані на підставі документів про

раніше здобуту освіти або визнаються у встановленому законодавством порядку.

3.8. Дуальна форма здобуття фахової передвищої та/або професійної (професійно-технічної) освіти- це спосіб організації навчання, що передбачає поєднання навчання здобувачів освіти в Коледжі з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі відповідного договору.

3.9. Рішення про запровадження певної форми здобуття фахової передвищої, вищої освіти ухвалює педагогічна рада Коледжу, якщо це не суперечить стандарту освіти з відповідної спеціальності. Організація освітнього процесу за кожною формою здобуття освіти здійснюється відповідно до законодавства.

3.10. Форми здобуття фахової передвищої, вищої освіти можуть поєднуватися.

3.11. Здобувачі освіти мають право на вибір форми здобуття освіти під час вступу до Коледжу та/або навчання. Вибір та зміну форми здобуття освіти здобувач освіти може здійснювати серед запроваджених в Коледжі за визначеною в Положенні про форми здобуття освіти в Малинському фаховому коледжі процедурою та з урахуванням готовності до навчання і спроможності до його продовження з певного періоду навчання (семестру). Порядок складання академічної різниці та її граничний обсяг в разі зміни форми здобуття освіти визначається Положенням про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень, ліквідації академічної різниці та перезарахування освітніх компонентів здобувачів освіти у Малинському фаховому коледжі.

IV. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

4.1. Освітній процес у Коледжі здійснюються за такими формами:

- 1) навчальні заняття, включаючи індивідуальне навчальне заняття;
- 2) самостійна робота, включаючи виконання індивідуальних завдань;
- 3) практична підготовка;
- 4) контрольні заходи, включаючи атестацію здобувачів освіти.

4.2. Основними видами навчальних занять у Коледжі є:

- 1) лекція;
- 2) лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- 3) урок (за освітньою програмою профільної середньої освіти);
- 4) консультація (групова або індивідуальна);
- 5) навчальна, виробнича (технологічна) та переддипломна практика.

Інші види навчальних занять визначаються у порядку, встановленому коледжем.

4.3. Навчальне заняття -форма організації освітнього процесу, яка передбачає навчальну діяльність здобувачів освіти під керівництвом, за участю або в присутності викладача. Тривалість навчального заняття становить одну академічну годину. Два навчальних заняття можуть проводитись без перерви поспіль (пара).

4.4. Індивідуальне заняття — вид навчального заняття, що проводиться викладачем з одним (кількома) здобувачем(ами) освіти з метою підвищення рівня їх фахової підготовки та розкриття індивідуальних спортивних та творчих здібностей.

Індивідуальні заняття організовуються за окремим графіком і можуть охоплювати частину або повний обсяг занять з однієї або декількох навчальних дисциплін, а в окремих випадках – повний обсяг навчальних занять для конкретного освітнього або кваліфікаційного рівня.

4.5. Лекція - вид навчального заняття, що полягає у викладі теоретичного матеріалу окремої теми (тем) певної навчальної дисципліни для потоку (декількох академічних груп). В окремих випадках лекція може проводитися для однієї академічної групи.

Лекції проводяться в аудиторіях (навчальних кабінетах) Коледжу. Можливе читання окремих лекцій з проблем, які стосуються даної навчальної дисципліни, але не охоплені навчальною програмою. Такі лекції проводяться досвідченими викладачами або спеціалістами-виробничниками для студентів коледжу в окремо відведений час.

Лекції проводяться викладачами коледжу, а також науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти, провідними науковцями або спеціалістами, запрошеними для читання лекцій.

Викладач вільно обирає форми, методи і засоби викладання навчального матеріалу.

4.6. Лабораторне заняття — вид навчального заняття під керівництвом викладача, що полягає у проведенні здобувачем освіти особисто або в складі мікрогрупи експериментів (дослідів) з метою підтвердження окремих теоретичних положень певної навчальної дисципліни, набуття практичних навичок у роботі з лабораторним устаткуванням, обладнанням, методикою проведення досліджень. Лабораторні заняття проводяться у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях коледжу з однією академічною групою (підгрупою). Для проведення лабораторних занять академічна група, з чисельністю студентів більше 20 осіб, може поділятися на дві підгрупи, відповідно до наказу МОН України від 18.06. 2021 року № 686 зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 19 серпня 2021 року за № 1092/36714.

Перелік тем лабораторних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

4.7. Практичне заняття - вид навчального заняття під керівництвом викладача, що полягає у виконанні здобувачем освіти індивідуального завдання з метою практичного застосування окремих теоретичних положень навчальної дисципліни. Практичні заняття проводяться в аудиторіях (навчальних кабінетах), навчальних лабораторіях або навчальних майстернях, полігонах, дослідних ділянках Коледжу, оснащених необхідними засобами навчання, обчислювальною технікою тощо з однією академічною групою (підгрупою).

Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

Практичні заняття, які проводяться під час навчальних практик, проводяться у академічних групах які можуть поділятися на дві підгрупи за рішеннями кафедри, циклових комісій та наказом директора коледжу, за умови, якщо академічна група чисельністю більше 24 особи, відповідно до наказу МОН України від 18.06. 2021 року № 686 зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 19 серпня 2021 року за № 1092/36714.

4.8. Семінарське заняття- вид навчального заняття під керівництвом викладача, що полягає у обговоренні попередньо визначених тем, до яких здобувачі освіти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів). Семінарські заняття проводяться в аудиторіях (навчальних кабінетах) Коледжу з однією академічною групою.

Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

4.9. Консультація - вид навчального заняття, що полягає у наданні викладачем роз'яснень певних положень окремої навчальної дисципліни, допомоги у проведенні здобувачами освіти самостійної роботи або виконанні індивідуальних завдань. Консультації проводиться в аудиторіях (навчальних кабінетах, навчальних лабораторіях) коледжу для окремих здобувачів освіти або для однієї академічної групи чи потоку.

4.10. Самостійна робота здобувача освіти - форма організації освітнього процесу, що передбачає засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу у вільний від навчальних занять час під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота може здійснюватися у формі виконання індивідуальних завдань.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи, регламентується навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

Зміст самостійної роботи над конкретною дисципліною визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та рекомендаціями викладача.

Самостійна робота здобувача освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручники, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача, практикум тощо.

Методичні матеріали для самостійної роботи повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку здобувача освіти.

Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці коледжу, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах.

Навчальний матеріал, засвоєний здобувачем освіти в процесі самостійної роботи, виноситься на поточний та підсумковий контроль поряд з аудиторним навчальним матеріалом.

Індивідуальні завдання з окремих дисциплін (реферати, розрахункові, графічні, курсові роботи (проекти), кваліфікаційні роботи тощо) видаються здобувачам освіти в терміни, передбачені навчальним планом. Індивідуальні завдання виконуються здобувачем освіти самостійно.

Курсові проекти (роботи) виконуються з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання, відповідно вимог

Положення про кваліфікаційні, курсові та інші види індивідуальних робіт.

4.11. Поняття «академічна година», «академічна група», «індивідуальне завдання», «потік» вживаються в розумінні Норм часу для планування та обліку навчальної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти, затверджених наказом МОН від 18 червня 2021 року № 686, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 19 серпня 2021 року за №1092/36714.

4.12. Для оцінювання, діагностики результатів навчання здобувачів освіти проводяться контрольні заходи, які включають поточний контроль та підсумковий (семестровий контроль, атестація здобувачів) контроль. Коледж забезпечує справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання відповідно до Положенням про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень, ліквідації академічної різниці та перезарахування освітніх компонентів здобувачів освіти у Малинському фаховому коледжі.

V. Внутрішній моніторинг якості освіти

5.1. Внутрішній моніторинг якості вищої, фахової передвищої освіти, контроль за його дотриманням організовується та здійснюються колегіальним органом управління Коледжу відповідно до Положення про опитування учасників освітнього процесу та усіх зацікавлених сторін у якості освіти у Малинському фаховому коледжі, Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти у Малинському фаховому коледжі та Положення про центр забезпечення якості освіти у Малинському фаховому коледжі.

VI. Практична підготовка здобувачів освіти

6.1. Практична підготовка - форма організації освітнього процесу, що проводиться на базах практики (Коледжу або іншого закладу освіти, підприємствах, закладах, установах, організаціях) з урахуванням специфіки підготовки за певною спеціальністю (освітньо-професійною програмою) з метою набуття здобувачем освіти професійних навичок і вмінь під керівництвом працівника коледжу та з залученням працівника підприємства, закладу, установи, організації з відповідним фахом.

6.2. Практична підготовка здійснюється згідно з укладеними закладом освіти договорами, що забезпечують практичну підготовку.

6.3. Особи, які здобувають вищу, фахову передвищу або професійну (професійно-технічну) освіту, можуть проходити практичну підготовку шляхом навчання на робочому місці у процесі виконання посадових обов'язків.

6.4. Коледж може визнавати результати навчання, здобуті під час трудової діяльності здобувача за професіями та/або на посадах, визначених освітньо-професійною програмою.

6.5. Залежно від спеціальності (спеціалізації) або робітничої професії, за якою здійснюється підготовка здобувачів освіти, практика може бути: навчальна, виробнича, переддипломна, інших видів.

6.6. Практична підготовка проводиться в умовах професійної діяльності під організаційно-методичним керівництвом викладача (майстра виробничого навчання) коледжу та спеціаліста з даного фаху.

Здобувачі освіти можуть самостійно обирати місце проходження практики і пропонувати його для використання на розгляд кафедри або циклової комісії.

6.7. Програма практичної підготовки та терміни її проведення визначаються навчальним планом, освітньо-професійною програмою, навчальною та робочою програмами відповідного виду практики та Положенням про практичну підготовку здобувачів освіти у Малинському фаховому коледжі.

VII. Планування освітнього процесу та вимоги до освітньої діяльності

7.1. Освітня діяльність Коледжу у сфері вищої, фахової передвищої освіти здійснюються за освітньо-професійними програмами.

Освітня діяльність Коледжу у сфері профільної середньої освіти здійснюється за освітніми програмами профільної середньої освіти професійного та академічного спрямування.

Освітня діяльність Коледжу у сфері професійної освіти здійснюється за освітніми стандартами відповідних професій.

7.2. У межах ліцензованих спеціальностей Коледж розробляє освітньо-професійні програми та затверджують їх відповідно до Положення про освітньо-професійні програми Малинського фахового коледжу. Основою для розроблення освітньо-професійної програми є стандарт вищої, фахової передвищої освіти за відповідною спеціальністю (за наявності). За відсутності стандарту заклад самостійно розробляє освітньо-професійну програму з урахуванням вимог Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1341 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року № 519).

7.3. Коледж самостійно розробляє освітні програми повної загальної (профільної) середньої освіти професійного та академічного спрямування з урахуванням галузей знань та/або спеціальностей підготовка фахівців з фаховою передвищою освітою відповідно до законодавства про повну загальну середню освіту. Коледж може використовувати типові або інші освітні програми профільної середньої освіти, що розробляються та затверджуються відповідно до законодавства.

7.4. Перелік освітніх компонентів та логічну послідовність їх виконання, відкритий перелік освітніх компонентів для вільного вибору здобувачів освіти визначаються Коледжем при розробці освітньо-професійної програми самостійно. Загальний обсяг навчальних дисциплін для вільного вибору здобувачів освіти становить не менше двадцяти п'яти відсотків для вищої і десяти відсотків для фахової передвищої освіти загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для освітньо-професійної програми вищої, фахової передвищої освіти (обсяг пропозиції таких дисциплін у відкритому переліку має становити не менше подвійного загального обсягу навчальних дисциплін для вільного вибору здобувачів освіти у кредитах ЄКТС).

7.5. Коледж на підставі відповідної освітньо-професійної програми та інтегрованої освітньої програми повної загальної (профільної) середньої освіти для підготовки фахівців на основі базової середньої освіти) розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС, їх логічну послідовність, форми організації

освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, практичної підготовки, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю, що забезпечують досягнення здобувачем вищої, фахової передвищої освіти програмних результатів навчання. Навчальний план складається для кожної освітньо-професійної програми за кожною формою і для кожної основи здобуття вищої, фахової передвищої освіти, допускається навчання здобувачів освіти певної освітньо-професійної програми за різними навчальними планами.

Вимоги до структури, змісту і оформлення навчальних планів, порядок розроблення, затвердження та внесення змін визначаються Положенням про освітньо-професійні програми в Малинському фаховому коледжі.

7.6. На основі навчального плану у визначеному Положенням про індивідуальний навчальний план здобувача освіти у Малинському фаховому коледжі порядку для кожного здобувача вищої, фахової передвищої освіти розробляються та затверджуються індивідуальні навчальні плани на кожний навчальний рік. Індивідуальний навчальний план формується з урахуванням вимог освітньо-професійної програми щодо вивчення її обов'язкових компонентів та за результатами особистого вибору здобувачем фахової передвищої освіти освітніх компонентів. Індивідуальний навчальний план є обов'язковим для виконання здобувачем фахової передвищої освіти. Порядок розроблення та затвердження індивідуальних навчальних планів, процедура реалізації права здобувача освіти на вільний вибір навчальних дисциплін визначаються Положенням про вибіркові навчальні дисципліни та порядок їх обрання студентами в Малинському фаховому коледжі.

7.7. Здобувачі освіти мають право обирати освітні компоненти, що пропонуються для здобувачів вищої освіти в Коледжі або в іншому закладі фахової передвищої або в закладі вищої освіти, та, за погодженням з керівником закладу вищої, фахової передвищої освіти, включати їх до індивідуального навчального плану.

7.8. Навчальний план є підставою для розроблення робочих навчальних планів на навчальний рік, графіку освітнього процесу, розкладів навчальних занять, практичної підготовки та контрольних заходів, планування навчального часу здобувачів освіти та робочого часу педагогічних (науково-педагогічних) працівників відповідно до Положення про норми часу для планування і обліку навчальної, методичної, інноваційної, наукової, організаційної роботи та іншої педагогічної діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників у Малинському фаховому коледжі, Положення про розклад занять у Малинському фаховому коледжі, Положення про самостійну роботу студентів Малинського фахового коледжу, Положенням про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень, ліквідації академічної різниці та перезарахування освітніх компонентів здобувачів освіти у Малинському

фаховому коледжі, Положення про практичну підготовку здобувачів освіти в Малинському фаховому коледжі.

7.9. Програми навчальних дисциплін (навчальних предметів) та програми практик розробляються на підставі відповідної освітньо-професійної програми (освітньо-професійної програми та освітньої програми повної загальної (профільної) середньої освіти для підготовки фахівців на основі базової середньої освіти). Інші види навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності визначаються в Положенні про навчально-методичний комплекс дисципліни.

7.10. Програма навчальної дисципліни (навчального предмета, практики) визначає її зміст, мету, завдання, очікувані результати навчання та сформовані компетентності, розподіл загального обсягу годин між видами навчальних занять та самостійною роботою здобувачів освіти, послідовність, організаційні форми навчальних занять, форми та засоби поточного і підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчання тощо. Вимоги до структури, змісту й оформлення програми навчальної дисципліни (навчального предмета, практики) визначаються в Положеннях про навчально-методичний комплекс дисципліни, Положенням про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень, ліквідації академічної різниці та перезарахування освітніх компонентів здобувачів освіти у Малинському фаховому коледжі.

7.11. Мінімальні вимоги до матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності на рівні фахової передвищої освіти визначені Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності, затвердженими постановою Кабінетом Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 року № 365).

VIII. Оцінювання та визнання результатів навчання

Оцінювання та визнання результатів навчання в коледжі здійснюється згідно Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень, ліквідації академічної різниці та перезарахування освітніх компонентів здобувачів освіти в Малинському фаховому коледжі, затвердженого педагогічною радою коледжу (протокол №1 від 30.08.2023 р.) та введеного в дію наказом директора коледжу від 31.08.2023 року № 131.

8.1. Поточний контроль здійснюється під час аудиторних занять (практичних, лабораторних та семінарських) і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача освіти до виконання конкретних завдань. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначаються викладачем.

Бали, отримані здобувачем освіти під час поточного контролю з дисципліни, заносяться викладачем до Журналу обліку роботи викладача

(Журнал обліку роботи академічної групи та викладачів) та оголошуються здобувачу освіти.

8.2. Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену, контрольних (модульних) робіт, індивідуальних завдань (письмових робіт (у тому числі рефератів, перекладів тощо), курсових проектів та курсових робіт тощо), семестрового заліку, залікового туристського навчально-тренувального походу, військових, спортивних зборів, передбачених навчальним планом, захисту звіту з практики тощо.

Особливості різних форм семестрового контролю та шкала оцінювання результатів навчання визначаються Положенням про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень, ліквідації академічної різниці та перезарахування освітніх компонентів здобувачів освіти у Малинському фаховому коледжі. Положення про процедуру апеляції (оскарження) результатів контролю знань здобувачів освіти в Малинському фаховому коледжі.

Форма та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти за курс повної загальної (профільної) середньої освіти визначаються Положенням про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень, ліквідації академічної різниці та перезарахування освітніх компонентів здобувачів освіти у Малинському фаховому коледжі та відповідно до законодавства.

8.3. Атестація здобувачів освіти поділяється на державну підсумкову атестацію за курс повної загальної (профільної) середньої школи, яка проводиться відповідно до Порядку проведення державної підсумкової атестації, затвердженого наказом МОН від 07 грудня 2018 року № 1369, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02 січня 2019 року за № 8/32979, та атестацію здобувачів вищої, фахової передвищої освіти.

8.4. Атестація здобувачів вищої, фахової передвищої освіти здійснюється у формах, визначених стандартами вищої, фахової передвищої освіти з відповідних спеціальностей (за наявності). Коледж може встановлювати додаткові форми атестації здобувачів вищої, фахової передвищої освіти, зокрема кваліфікаційного іспиту з однієї або більше навчальних дисциплін, комплексні атестаційні іспити, захист кваліфікаційної роботи (дипломного проекту).

Здобувачі фахової передвищої освіти на основі базової середньої освіти допускаються до атестації здобувачів фахової передвищої освіти у разі проходження державної підсумкової атестації за курс повної загальної (профільної) середньої освіти з середнім, достатнім або високим рівнем навчальних досягнень з кожного навчального предмета.

Процедура організації та діяльності екзаменаційних комісій визначена у Положенні про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії у Малинському фаховому коледжі.

8.5. Атестацію здобувачів вищої, фахової передвищої освіти (кваліфікаційні іспити та захисти кваліфікаційних робіт (дипломних проектів)) здійснює екзаменаційна комісія, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, наукових установ, інших організацій відповідно до Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії у Малинському фаховому коледжі.

8.6. Порядок визнання результатів навчання, перезарахування освітніх компонентів та кредитів на підставі документів про раніше здобуту (зокрема, незакінчену) професійну (професійно-технічну), фахову передвищу або вищу освіту визначається Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень, ліквідації академічної різниці та перезарахування освітніх компонентів здобувачів освіти в Малинському фаховому коледжі, затвердженого педагогічною радою коледжу (протокол №1 від 30.08.2023 р.) та введеного вдію наказом директора коледжу від 31.08.2023 року № 131.

Визнання результатів навчання, перезарахування освітніх компонентів та кредитів на підставі іноземних документів про освіту здійснюється після їх визнання відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 05 травня 2015 року № 504 “Деякі питання визнання в Україні іноземних документів про освіту”, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 травня 2015 року за № 614/27059.

8.7. Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі вищої, фахової передвищої освіти відповідно до Порядку визнання у вищій і фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, затвердженому наказом МОН від 08 лютого 2022 року №130, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16 березня 2022 року за К•328/37664 та Положенням про визнання результатів здобутих у неформальній та інформальній освіті у Малинському фаховому коледжі.

8.8. Коледж на підставі рішення екзаменаційної комісії присуджує особі, яка продемонструвала відповідність результатів навчання вимогам освітньо-професійної програми, освітній ступінь бакалавра або освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра та присвоює відповідну кваліфікацію.

IX. Мова освітнього процесу.

9.1. Мова навчання – відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 № 2704-VIII– українська. Використання інших мов в освітньому процесі Коледжу допускається у випадках, передбачених законом.

9.2. Коледж забезпечує обов'язкове вивчення державної мови в обсязі, що аде змогу провадити професійну діяльність в обраній галузі з використанням державної мови. Освітньо-професійні програми передбачають набуття необхідних для цього компетентностей шляхом вивчення спеціальної дисципліни (спеціальних дисциплін) та/або в межах інших освітніх компонентів. Освітні програми повної загальної (профільної) середньої школи передбачають вивчення державної мови відповідно до законодавства.

9.3. Особам, які належать до корінних народів, національних меншин України, іноземцям та особам без громадянства створюються належні умови для вивчення державної мови. Додаткові заняття з вивчення державної мови можуть бути передбачені за рахунок дисциплін вільного вибору здобувачів освіти, зокрема шляхом розширення обсягу вибіркової складової освітньо-професійної програми або шляхом падання додаткових платних освітніх послуг.

9.4. Вивчення іноземної мови (іноземних мов) є обов'язковою складовою освітньо-професійних програм. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед англійської мови, у Коледжі.

Викладання іноземної мови здійснюється відповідною іноземною мовою.

9.5. Відповідно до освітньо-професійної (освітньої) програми одна або декілька дисциплін можуть викладатися двома чи більше мовами - державною мовою, англійською або іншими офіційними мовами Європейського Союзу, забезпечуючи при цьому здатність здобувачів освіти продемонструвати результати навчання відповідної дисципліни державною мовою. Семестровий контроль з таких дисциплін проводиться мовою викладання та державною мовою, виконання завдань державною мовою є обов'язковим для здобувачів освіти. Перелік іноземних мов, якими здійснюється викладання навчальних дисциплін, визначається педагогічною радою коледжу.

9.6. Для навчання іноземців, осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні, а також осіб, які визнані біженцями в Україні, осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, осіб, яким надано статус закордонного українця, які перебувають в Україні на законних підставах, та здобувають фахову передвищу освіту за кошти фізичних або юридичних осіб, при наявності відповідної ліцензії можуть створюватися окремі групи або розроблятися індивідуальні навчальні плани, що передбачають навчання іноземною мовою. Мова викладання встановлюється педагогічною радою коледжу а порядок її застосування регламентується відповідним Положенням.

При цьому Коледж забезпечує вивчення такими особами державної мови як окремої обов'язкової навчальної дисципліни.

9.7. Атестація здобувачів освіти проводиться державною мовою.

X. Академічна мобільність

10.1. Цілі, завдання, порядок організації академічної мобільності, умови повернення до місця постійного навчання (роботи), виконання програми академічної мобільності, визнання та зарахування і результатів для здобувачів освіти, які навчаються в Коледжі, а також працівників таких закладів визначаються Порядком реалізації права на академічну мобільність, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року №579 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 травня 2022 року №599).

10.2. Кількість кредитів ЄКТС, за якими здобувача освіти було атестовано в закладі-партнері і які будуть зараховані як результати навчання, заплановані освітньо-професійною програмою за постійним місцем навчання визначаються Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасниками освітнього процесу Малинського фахового коледжу. У випадку прийняття відповідного рішення Коледжем, такі освітні компоненти визнаються ним у повному обсязі, а здобувач освіти, щодо якого прийнято таке рішення, не зобов'язаний виконувати будь-яке інше додаткове навчальне навантаження або виконувати контрольні заходи за цими освітніми компонентами.

XI. Бюджет часу та можливості здобувача освіти

11.1. Тривалість навчального року (крім останнього року навчання) становить 52 тижні, з яких не менше 8 тижнів становить сумарна тривалість канікул, а для осіб, які здобувають вищу, фахову передвищу освіту за дуальною формою здобуття освіти та на робочому місці (на виробництві), — перерва в теоретичному навчанні.

Навчальний рік, як правило, складається з двох семестрів, кожен з яких закінчується контрольними семестровими заходами. У випадку, якщо згідно з навчальним планом практика підготовка відбувається після завершення контрольних семестрових заходів, результат контрольних заходів з захисту практичної підготовки зараховується до результатів за попередній навчальний семестр відповідного навчального року.

11.2. Тривалість теоретичного навчання, обов'язкової практичної підготовки та контрольних заходів складає не більше 40 тижнів у навчальному році. До 4 тижнів можуть бути використані на атестацію здобувачів (на останньому році навчання), державну підсумкову атестацію для осіб, які одночасно здобувають повну загальну середню освіту (на другому році навчання), для перескладання контрольних заходів та повторного вивчення окремих освітніх компонентів тощо.

11.3. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою здобуття освіти становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС. Річний бюджет часу здобувача фахової передвищої освіти становить 1800 годин.

11.4. Навчальне навантаження здобувача освіти з певної дисципліни впродовж періоду навчання (семестру, триместру тощо) складається з навчальних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять, консультацій тощо), самостійної роботи, практичної підготовки та проходження контрольних заходів.

11.5. Якщо формою підсумкового контролю з дисципліни є екзамен(и), то на підготовку та проходження кожного з них виділяється один кредит ЄКТС, години якого інтегруються в години вивчення навчальної дисципліни. Викладач сам обирає форму (усну, письмову, комбіновану) та порядок проведення екзамену. Якщо курсова робота планується як окремий модуль дисципліни, то на нього виділяється не менше одного кредиту ЄКТС. Якщо курсова робота планується як окремий компонент, то на нього виділяється не менше трьох кредитів ЄКТС.

Встановлені для освітніх компонентів кредити перераховується в години, які розподіляються на навчальні заняття, практичну підготовку, самостійну роботу здобувачів освіти та підготовку і проходження контрольних заходів.

Максимальна рекомендована кількість годин навчальних занять на один кредит для здобувачів освіти становить 20 годин.

11.6. Залучення здобувачів освіти під час освітнього процесу до виконання робіт чи до участі у заходах, не пов'язаних з реалізацією освітньо-професійної програми, забороняється, крім випадків, передбачених рішенням Кабінету Міністрів України.

11.7. Здобувачі освіти можуть здійснювати трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства України.

11.8. Здобувачі освіти можуть здобувати освіту одночасно за декількома освітньо-професійними програмами або здобувати додаткові кваліфікації поза межами освітньо-професійної програми в Коледжі, а також у декількох закладах фахової передвищої (вищої) освіти за різними формами здобуття освіти за умови навчання такого здобувача освіти на підставі державного (регіонального) замовлення тільки за однією освітньо-професійною програмою.

Не допускається одночасне навчання на двох освітньо-професійних програмах денної та/або дуальної форми здобуття освіти.

Керівник Коледжу сприяє здобувачам освіти в одночасному виконанні декількох освітньо-професійних (освітніх) програм або здобутті додаткових кваліфікацій, виконанні індивідуального навчального плану на належному рівні, укладанні договорів на отримання додаткових освітніх послуг.

11.9. Здобувач освіти має право за погодженням із Коледжем на самостійне (у разі навчання за власні кошти) чи за згодою відповідної фізичної або юридичної особи (у разі навчання за кошти фізичних або юридичних осіб) збільшення строку виконання освітньо-професійної програми фахової передвищої освіти, що має бути відображено в індивідуальному навчальному плані, договорі про надання освітніх послуг, договорі (контракті), що укладається між коледжем та фізичною або юридичною особою, яка замовляє платну освітню послугу для себе або для іншої особи, беручи на себе фінансові зобов'язання щодо її оплати.

Будь-який вид фінансування виконання освітньо-професійної програми фахової передвищої освіти за рахунок коштів загального фонду державного або місцевого бюджету здійснюється не довше, ніж строк навчання, визначений законодавством, зокрема стандартом фахової передвищої освіти.

11.10. Здобувач освіти має право на перерву у навчанні у зв'язку з обставинами, що унеможливають виконання освітньої, освітньо-професійної програми (стан здоров'я, призов на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, навчання чи стажування в закладах освіти (у тому числі іноземних держав), сімейні обставини тощо) відповідно до законодавства.

У такому випадку вносяться зміни до індивідуального навчального плану такого здобувача освіти, договору про надання освітніх послуг, а також до договору (контракту), що укладається між закладом фахової передвищої освіти та фізичною або юридичною особою, яка замовляє платну освітню послугу для себе або для іншої особи, беручи на себе фінансові зобов'язання щодо її оплати (якщо здобувач освіти навчався на підставі такого договору).

11.11. У разі позбавлення ліцензії, закінчення строку дії сертифіката (рішення) про акредитацію освітньо-професійної програми, виданого центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти, неотримання закладом фахової передвищої освіти рішення (сертифіката) про акредитацію від центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти здобувачі освіти, які навчаються за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, мають право на переведення у цьому або іншому закладі фахової передвищої освіти на аналогічну акредитовану центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти освітньо-професійну програму в межах тієї самої спеціальності для завершення навчання за кошти державного або місцевого бюджету відповідно до Порядку переведення здобувачів фахової передвищої освіти, які навчаються за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, до інших закладів фахової передвищої освіти для завершення навчання за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 року № 724.

ХІІ. Документи про освіту здобувачів освіти

12.1. Документ про освіту – диплом бакалавра, диплом фахового молодшого бакалавра, диплом кваліфікованого робітника, свідоцтво про присвоєння відповідної кваліфікації, свідоцтво про здобуття повної загальної середньої освіти видається особі, яка успішно виконала відповідну освітньо-професійну (освітню) програму. Невід’ємною частиною диплома є додаток до диплома. Додаток до диплома європейського зразка базується на формі, схваленій Паризьким комюніке, що прийняте 25 травня 2018 року відповідальними за вищу освіту Міністрами країн Європейського простору вищої освіти, з рекомендацією щодо його прийняття в ідентичній формі у відповідних рамках Лісабонської Конвенції про визнання та Europass.

Вимоги до форм та/або змісту документів про вищу та фахову передвищу освіту передбачені Переліком інформації, яка повинна міститися в документах про фахову передвищу освіту, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 26 квітня 2021 року № 466, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11 червня 2021 року за № 787/36409.

12.2. Особа, відрahована із Коледжу до завершення навчання, отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін (предметів), отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС.

12.3. Здобувач освіти, який одночасно здобув профільну середню освіту, отримує свідоцтво про її здобуття відповідно до законодавства про повну загальну середню освіту.

Відповідно до вимог Закону України «Про публічні електронні реєстри» інформація про здобуття повної загальної (профільної) середньої освіти у закладі фахової передвищої освіти є офіційною з моменту її внесення до відповідного реєстру, вважається достовірною і може використовуватися юридичними особами при вчиненні правочинів. Оригінали таких документів заклади фахової передвищої освіти не зберігають